EN SKÖN SAMLING

AF **HASSE Z.**

STOCKHOLM ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM. ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1906.

Förord till den elektroniska utgåvan

Ett lätt fuktskadat (i sidornas överkant) exemplar digitaliserades den 1 januari 2017, samma dag som upphovsrätten löpte ut.

Emanuel.

Barn är något förtjusande. Jag har ett litet barn som är två och ett halft år gammalt. Det är förtjusande. Det är en gosse och heter Emanuel, och i söndags for jag med det i elektrisk spårvagn från Djursholm. Vagnen var full af gamla förståndiga människor, som alla smålogo vänligt åt det lilla barnet. Det lilla barnet satt alldeles tyst och såg noga på alla passagerarna. En i taget och trettio sekunder åt hvarje. När vi hunnit till Sveavägen, hade Emanuel upptäckt vagnens tjockaste herre. Han satt längst upp i högra hörnet, och Emanuel blef mycket glad, då han fick se honom. Han såg honom rakt in i ögonen och sade högt och tydligt;

— Tjocka farbror!Det gick ett synnerligen gladt leende genom vagnen och den tjocke herrn blef blodröd i ansiktet. Emanuel såg endast leendet och han fortsatte:

— *Farbror mycke tjock! Tjocka farbror!*

Leendet som gick genom vagnen blef ännu gladare, men Emanuels moder nöp Emanuel i benet och sade:

— Små gossar ska inte tala högt. Små gossar ska vara tysta. Emanuel blef tyst och den tjocke herrn gaf Emanuels moder en blick full af förakt.

Vi voro vid Stocksund, när Emanuel fick se vagnens äldsta dam. Hon satt midt på bänken och var mycket gammal. Emanuel hade aldrig sett något så gammalt. Han såg på henne länge, och då han märkte, att hon putsade sin näsa, sade han:

— *Gamla tant inte peta näsan!*

Nu skrattade hela vagnen — konduktören mest — och Emanuels moder sade:

— Så får Emanuel inte säga! Emanuel skall vara tyst!

Emanuel kunde inte förstå detta. Själf varhan förbjuden att peta näsan, hvarför fick då gamla tant göra det? Få gamla människor göra det, som små gossar inte få göra? Emanuel vände sig till sin fader och sade:

— Emanuel också peta näsan!

— Nej, sade Emanuels fader, det får icke Emanuel göra. Ingen människa får peta näsan. *Icke gamla människor heller!*

Det blef alldeles tyst och stelt i vagnen, och Emanuels fader fick två vilda blickar från den gamla tanten och Emanuels moder.

Emanuel förstod att stämningen var tryckt. Han ville göra något för att höja den. Han ställde sig upp på soffan,

såg ut genom fönstret och sade:

— *Äfla väder i da!*

Det uppstod en egendomlig rörelse. Emanuels fader och moder blefvo i hög grad förlägna och allas blickar sade:

— Detta är en mycket illa uppfostrad gosse. Hans fader och moder äro dåliga människor, som lära sitt barn sådana fula ord. Samtalstonen i familjen är synnerligen dålig.Emanuels moder, som satt vid förtviflans brant, nöp Emanuel mycket hårdt i benet och sade:

— Så får Emanuel *aldrig* säga! Det är mycket fult!

Passagerarnas blickar sade:

— Det är så dags nu att säga ifrån! Det skulle ni ha gjort hemma!

Emanuels fader, som såg detta, blef het och sade högt:

— Gossen förstår inte, hvad han säger. Någon dålig människa har lärt honom att säga så.

— *Det är hans fader som lärt honom!* sade alla blickarna.

Fadern vände sig till barnet och sade:

— Emanuel får inte säga äfla väder. Det är mycket fult. Pappa säger aldrig så.

Vagnen var vid Östra stationen. Fadern, modern och barnet gingo ur, och då Emanuel gick genom vagnen, skrek han högt:

— Inte säja äfla väder! Inte säja äfla väder! Inte säja äfla väder!

Passagerarna sågo ut genom fönstren ochförsökte tänka på något annat, men den gamla tanten sade:

— Krökes i tid, det som krokigt skall bli!

Så nu är Emanuel krökt! Bref från Emanuel.

i.

Motorbåten!

Jag är förrfärligt glad att jag är hemma nu och att det är över alltsammans och att pappa har sakt att jag får skriva och tala om hur det gick till alltihop ända ifrån början. Alla menischor äro förfärligt snella emot mig jag kan inte gå ut på vegen utan att dom kommer och gråter och kysser mej så jag blir alldeles våt över hela ansiktet och säjer att jag är så söt så de e så eckligt så usch när man är en stor pojke.

Pappa hade fått ut en motorbåt som vi skulle ha att fara omkring med på sjön och ha mat med oss och gå i land på en obebodd holme och lekaI X

robinsons ö sa mamma de var en liten båt me en pråpell i aktern och en låda inuti och ett jul som man skulle vrida på så den gick framåt, båten.

Och hela båten var af Maghongny och man kunde leditt sitta sju åtta menischor i den när pappa satt å styrde. Och när vi hade fått ut båten så höll pappa ett litet tal om den och sa att den ännu inte hade nått sin fullaste utväckling men att den var framtidens fortskavningsmedel på sjönn när man ska fara ut och så fick jag komma ner i båten så Pappa visa mej hur man skulle setta igång alltihop och styra och de de där och så sa pappa att när han kom från stån så skulle vi fara ut med båten och alla pojkarna gick och sa att båten var väldigt stili och jag fick så mycke lakris och bröss-socker som jag ville ha om dom skulle få följa me.

Och på natten drömde jag bara om båten och jag tyckte att jag for ut me den och kom aldrig igen och då vakna jag och titta på pappas amerikanska klocka som de inte fins några visare på utan bara små lappar som de står siffror på som faller ner den ena efter den andra å när det stårI 2

7 10

så är klockan io min. öfver sju och när jag vakna var den amerikansa klockan

5 19

så hon var 19 min. öfver 5 och då gick jag upp och de var vackert väder och alldeles lungt och allihop sof i huset så ingen hörde när jag kledde på mej och gick ut och foglarna kvittrade i treden och hela naturen andades lif och fegring (de här stycket har jag skrivit af ur en bok som Titti har) och så gick ja ner till sjön och där låg alla båtarna i en lång rad och de fanns inte en me-nischa på bryggan för alla låg och såf i sina villor och motorbåten låg precis som vi hade lakt den på kvellen och så tog ja och klef i den och gjorde låss den och så gick den sakta ut alldeles af sej själf och när jag kom ut så fick jag se att de inga åror va me för dom stog oppe i skulet öfver natten och då visste jag inte hur jag skulle komma13

in men så tänkte jag att jag skulle veva på hjulet så fick jag se om den satte i väg och det gjorde den!!!

Den gick rakt ut i sjön och jag måste passa på och setta mej och styra för annars hade jag tjört rett på en båj som låg och flöt på vattne och så tänkte jag det kan vara roligt att göra en liten morgontur ut på sjön innan dom vakna där hemma och fick se att motorbåten var borta. Och så gick båten rakt ut till hafs och jag satt i aktern och styrde och det var förfärligt stiligt alltihop och på Saltsjöbadens brygga stog en liten flicka och vifta åt mej me en näsduk när jag gick förbi och jag vifta igen me min mössa och så gick de vidare. Och solen sken och glittrade på vågorna och skummet yrde om den stora atlanter-ångaren der den plöjde sin väg fram öfver atlantiska oseanen. Uppe på öfre promenaddäck gick en ensam man fram och åter mellan rädningsbåtarna och de stora ventilatorerna. I handen bar han en väska. (Det där stycket har jag knyckt ur en bok som heter Madame D'Ora. Det är väldigt bra.) Och rätt som de var var jag midt ute på stora hafvet och då kom jag att tänka på den amerikanska klockan14

och jag undrade hur mycke den var och om jag skulle hinna hem innan dom vakna och just då stanna båten! Jag blef förfärligt rädd för jag var ensam i båten och hadde inga årer och jag visste inte vart jag skulle ta vegen och så kom jag ihåg att Pappa sagt att motorbåten bara var i sin utveckling ännu så att den kunde gå sönder. Och så vefva jag på hjulet men de gick inte för bensinen var slut och runt omkring mej var bara vatten och de fanns ingen obebodd ö att gå i land på och så börja de att rengna. Solen utkämpade en fruktlös strid med snömolnen, som dåsigt seglade öfver himlahvalfvet, och vinden hven vresigt i skogen bakom dem. Fukten dröp från ryttarnas slitna dräkter och bugliga harnesk under det att en tunn imma steg upp från hästarnas mankar och mulär. (Ur Nils Doblare af farbror Jasse.)

Och så har jag lest i böcker att skeppsbrutna bli förfärligt törstiga och hungriga och ha bara en skeppskorpa att lefva på i flera månar och så tänkte jag att jag måste hissa en nödflagga så jag tog min nesduk och satte på båsshaken som jag ställde fast midt i båten och så satt jag i aktern15

och styrde för båten börja driva alltmera ut

hafvet!

Och så tenkte jag på hur dom skulle leta efter mej hemma för de var flera timmar jag vari borta och så blef jag så hungri och båten gungade så men jag gret inte ändå fast jag la mej på botten och försökte sofva som riktiga skeppsbrutna gör för att glöma.

Se'n mins jag inte mer förrän de kåm en stor stor båt som var full af passascherare och dom stanna mitt framför mej och jag stod rakt opp och skrek att dom skulle redda mej för jag var skeppsbruten. Och då rodde dom ut i en båt och tog motorbåten på slep och jag fick gå oppför en brant trappa på sidan af båten och alla passagerarna och kapten och sjömännerna fråga hva jag hette och hvar jag bodde och så fick jag smörgåsar och mjölk i matsalongen och kaptenen sa att de var bäst jag följde med till Stockholm så fick jag fara hem sedan.

Pappa var förfärligt ond när jag kom hem och farbror Karl sa att pappa skulle väl slakta! 6

den jödda kalfven fast jag inte vet hva han mente för inte ha vi någon kalf. Och mamma bara gret och nu är alla menishcor så förfärligt venliga emot mej och jag får shokla och bakelser bara jag talar om hur de gick till alltsammans men Pappa säjer att jag skulle ha smörj fast motorbåten ä inte ett smul sönder.

S L U T.

EMANUEL.17

II.

Han ställer till revolution.

På mårron sa pappa till mamma att dom skulle gå på teatern på kvälln och se fru Nansen sa pappa och då tänkte jag nu kann man ha någe liffatt när föreldrarna ä borta så när dom hade gått tog jag och telefonerade till Ville Holmberg och Gusten Johanson hans pappa har speseri och delikatess affär där vi handlar fast pappa säjer att anna-nasen kunde vara friskare och kastanjerna mindre rutna så man inte blef arg. Ville Holmberg sa att han skulle koma upp till mig på kväln och Gusten sa att han skulle titta in i bon och se om de fans någe och så.

Och när vi hade ätit midda sa pappa till mamma de ä bäst barna går och lägger sej tidigt så de inte blir någe bråk och mamma sa Ni ska få var sitt epple om ni e snälla för vi ska gå på teatern och se Betti Nansen. Och så kledde jag af mej och gick och la mej och Erik som e min lille bror låg förut och så låssades jag sofva när

2. — Sn skön samling.i8

mamma och pappa gick på teatern för att se fru Nansen och pappa sa i tamburn nu har du väl glömt någe nä sa mamma och så kom hon igen om en kvart och hemta kikarn och så gick hon in till oss och sa go natt nu barn sof nu godt och så gick jag upp och kledde på mej igen och tände elektriska juset och gick ut och stack eldgaffeln i kamin tills han blef alldeles eldröd och så satte jag den under nesan på Erik och sa om du talar om ett ord hvad som kommer att förhandlas här i afton så skalperar jag dej levande så mycke du vet de (förhandlas ä ett bra ord pappa sa alltid de om Norge i somras) och Erik skrek att han inte skulle säga någe och så gick jag ut i köke men Titti va inte där för köksdörrn va öppen och vindsnyckeln var borta så jag begrep att hon va på vinden så då smög jag mej opp dit och där stog hon inne på vindskontoret och höll på i en koffert och tittade på gamla kläder som hon tänkte laga och hon såg inte mej utan jag stängde sagta dörren och satte låset för och och låste igen och sen kunde hon gerna stå där och titta på gamla kläder som hon tenkte laga och de va ingen som hörde om hon skrek alldrig'9

så mycke och så gick jag ner i pappas rum och satte mej att läsa en livad bok som heter bland pingviner och Sälar.

*

Klåckan 8 ringde de på dörrn de va Gusten som kåm och han hade me sej en stor påse valnötter och fickorna fulla med äpplen och fikon och så kom Ville och jag tog in dom i salen och tende juset och sa va tysta för jag vill tala om någe.

Och så talte ja om för dom om revolsjon i Rysslann och så sa ja att vi snart skulle ha en revolsjon här hemma för de hade pappa sakt till en farbror som va hemma och som skriver riktiga tjocka böcker med tillägnan på till mamma. Och så sa ja till Ville och Gusten att ingen revolsjon kunde bli af om inte någon började och gjorde något och så sa ja att vi skulle börja å göra revolsjon i huset där vi bodde och sen skulle hela Östermalm gå med och sen skulle stån gifva sig och kungen komma och be att få ge landet en Författning.20

Ville å Gusten sa att de va väldigt stiligt alltihop alldeles som de stått i tidningarna om Ryssland och Finland och så sa jag att om ja blef aresterad så skulle dom jälpa mej att fly från långholmen som Hohental jorde och så skulle jag inte resa min väg för de tänkte nog Stendal att ja skulle jöra men då skulle ingen få tag i mej om ja va kvar i stån och så sa jag att vi skulle sätta huse där vi bo under ett Välfärdsutskott som skulle vara vi så alla fick fråga oss om de va någe dom ville veta och så sa jag att vi först skulle försäkra oss om portvaktens Person så att

hon inte kunde släppa in någon obehöring från Den Kungliga Lifvakten om dom kom och ville jenom en öfverrumpling intaga det väl befästa blockhuset (det här har jag tagit ur Marryats bok om Masterman Reddy). Den ä väldigt stili. Jag fick den till jul förra året jag undrar vad ja får i år!?!!?

Och så tog vi ett långt rep som låg ute i köket och som Titti har att hänga kläder på och så gick vi ner för att binda Portvakten om hon skulle göra motstånd och när vi kom i trappan sa Ville det är inte bra att det elektriska juset brinner så vi tog och skar af trådarna i alla trap-21

porna så det slocknade öfverallt och Gusten sa att nu måste vi ha en blinlykta för de har dom i alla romaner så att ingen såg oss men att vi såg alla. Och då gick jag ut i velocipedstallet och tog en asetilenlykta från pappas syckel och så satte vi ett jus i den för de fanns inge karbin och så gick vi ut till portvakten. (Nytt stycke.)

Vi öppnade dörren sakta och såg den Gamla Frun stå på en stol och titta på den elektriska Me-tarn för juse hade slockna och då sprang vi fram och slog snöret om henne så hon ramla i soffan och så band vi henne fast hon jorde ett förfärligt Motstånd och så sa Ville att vi skulle lägga en nesduk i mun på henne men de hann vi inte för de ringde på klåckan för de va någen som ville hon skulle öppna porten

Och då sprang ja ut och ropade innanför Porten:

— Hvem där? Gif lösen! Och då sa han som stod utanför:

— De ä grosshandlar Jonsson som bor en trappa opp hva ä de här för någe kan inte Port-vackten öppna?22

— Ä Ni en af de våra sa ja annars får Ni inte kåmma in. Är Ni me om revolsjon?

Men han sa inge och då gick ja in och Ville sa nu ä hon tyst fast hon har bedt att få tala med Pastor Isaksson i Betelkapellet. Här ges ingen pardon sade jag nu gäller de att sätta upp en

Proklamation

och så skref jag på en lapp

Detta hus befinner sig i de strejkandes våld. Gif eder! Välfärdsutskottet.

Och så satte jag opp proklamationen utanför på huse och så skrek Ville nu ska vi eröfra hos justisirådet en trappa opp och så sprang vi opp och ringde på och jungfrun kåm och öppna och jag trängde mej in och sa: ett ord och Ni är Dödens och då svimma hon och föll pladask och Gusten sa legg kvinnan åt sidan som de stog i en fransk roman och så gick vi in och justisirådet satt å la passians på stora salsborde och ja sa tyst! ts! vi måste vara försiktiga och så klippte ja af den elektiska trån så de blef alldeles mörkt och justisirådet skrek nu ble de kortslutning igen och då kröp ja och Ville fram till borde där han satt och så band vi fast honom23

vid stolen så han inte kunde röra sej fast han skrek Matilda som ä hans fru och då kom hon ut ur sengkammaren och sa hva här ä mörkt hvar ä du Georg och då sa ja: ett ord och Ni är Dödens och så hörde jag hur hon föll på ett blomsterbord så alla krukorna ramla i golve.

Och så ropa ja nu måste vi ha ett sammanträde för att besluta vad som ska jöras och då kom vi ut i farstun och då kom polisen!

De va så att han grosshandlarn som inte kunde komma in hade gått till polisen och då gick polisen me och öppna och så gick han med opp för och se Välfärdsutskottet sa han.

Jag sitter instängd nu på rumme för jag får inte gå ut på en vecka. Alla människor ä förfärligt onda på mej och Titti nöp mej i armen i går för hon fick sitta på vind hela natten för ingen visste hvar hon va och Pappa seger att de kostar flera hundra kronor att setta opp nytt elektriskt jus i huse och Mamma bara gråter och sejer att ja ä hennes stora Sorg.24

Och Erik som ä min lilla bror brukar komma in till mej och ställa sej i dörrn och suga på ett stort stort stycke bröstsocker som ä de bästa ja vet. I går sa pappa att han skulle sätta mej på en inrättning. Det sejer Pappa alltid. De ä förfärligt va en pojke har det tråkigt nu för tiden!

EMANUEL Johan Juensson.

Sommargästgäst.

När vi hyrde denna stuga — den minsta existerande — skedde det med beräkning att bli befriade från »besökande från staden». Stugan inrymmer i rum och i kök samt i veranda.

Vi lefde allesammans lyckliga och glada till framemot midsommar. Den 20 juni anlände notarien Ringlund. Han kom med 3-båten och vi bjödo honom på middag, som afåts under den dystraste stämning. Ringlund, som var vid ett briljant humör, gjorde efter middagen en gladlynt förfrågan om punsch. Vi svarade:

— Det är en ovanligt vacker afton i afton — båten till staden går kl. 8,45.Ringlund svarade:

— Men ni ha väl whisky åtminstone? Hvarpå vi ifyllde:

— Senare än 8,45 går ingen båt.

Ringlund for 8,45.

Vi behöfde inte följa honom till båten. Han gick dit ensam med ganska rask takt.

Några dagar därefter kom kamrer Bergman. Han kom med 4-båten. Vi hade inte ätit middag, men vi sade att vi hade det. Bergman hade inte ätit middag. Vi sågo på honom att han kommit till oss för att äta middag. Vi satte oss utanför stugan och pratade. Klockan 6 började Bergman se frågande ut, under det vi turade om att gå ut i köket och ta oss en smörgås. Klockan 7 sade Bergman, som var en försynt karaktär:

— I dag har det varit mycket vackert väder! Hvarpå vi ifyllde:

— Ja, sommaren är kort. — 8,45 går båten.

Bergman for inte 8,45. Han kom — afsiktligt förmoda vi — för sent till båten. Ingen vet när han for, ty han låg på verandan öfver natten. Han låg på 3 stolar, af hvilka den mellersta med stort besvär var så arrangerad att den ungefär 2 gånger itimmen gled bort ifrån de andra och ställde sig ensam för sig själf.

Några dagar därefter kom fröken Ölén. Hon låg också på verandan, sedan min hustru vägrat att lämna plats åt henne hos mig i sängkammaren. Hon låg på 2 stolar. På den tredje låg hennes nya sommartoalett. Hon for in med första båten. Hon satt hela tiden i aktersalongen med ansiktet i händerna. Folk trodde att hon grät. Men hon var myggbiten till oigenkännlighet.

I midten af juli kom Johan Svensson, hvarom detta handlar. Han kom som de andra, med stora förhoppningar. Han sade genast:

— Treflig trakt — här ska man må. Finns det fisk? Får man skjuta änder? Har du punschen på is?

Vi sågo på hvarandra och smålogo och tänkte på 8,45-båten.

Svensson for inte med den båten. Han åt kväll, en kolossal kväll och gick till stols på verandan. Han sof charmant och väckte oss kl. 6 och drog oss ur sängen och släpade oss till ett okändt badställe och petade oss i sjön. Han komhem och åt frukost och tog 3 supar och 2 pilsner och flyttade hängmattan och »hvilade ut».

Medan han sof rådgjorde vi. Detta fall hade icke förekommit förut. Något måste göras. Slutligen fick jag en idé och gick och väckte Svensson:

— Opp, Svensson — du ska väl med till stan — jag far nu!

Svensson såg upp med ett öga:

— Till stan? Du far till stan? Far du, jag ska stanna här och beskydda familjen.

— Inte — följ med du! Vi far till stan. Där är trefligare.

— Nej, jag är trött på stan. Tacka vet jag landet. Adjö med dej, du!

Jag for och framsläpade ett par förfärliga timmar i en ökentorr stad. Jag återvände till landet kl. 3. Svensson var

nere vid bryggan och tog emot mig. Han var klädd i mina hvita kläder och flirtade med en obekant grosshandlaredotter, hvilken han bad vara välkommen hos oss så ofta hon fick lust. Hon lofvade komma på eftermiddagen. Vi skildes utanför vår stuga och då jag kom in, sade min hustru med ganska hög röst:— Svensson måste i väg eller också ska jag ha dubbla hushållspängar! Han har druckit fem pilsner sen du for. Han ska i väg 8,45.

— Han ska i väg 8,45, upprepade jag, hvarpå jag gick ut för att göra slag i saken. Jag mötte honom nere vid sjön. Han bar en långrefslåda i handen.

— Ä' de din, de här? sa' han.

— Nej, det är Östermans — min värds.

— Det gör detsamma, nu ska vi lägga ut långref.

— Det hinner du inte till 8,45.

— 8,45!? — hvad ä' de 8,45??

— Jo, då går sista båten härifrån.

— Sista båten går inte härifrån på länge än — jag ligger på verandan. Kom med och plocka mask nu!

— Det finns ingen mask och så ä' de inte min långref och så kan du inte ligga på verandan, för, för...

— För hvad???

— För vi ha inga stolar.

— Hvar ä' dom då?— Vi ha lånt ut dom eller rättare lämnat igen dom — vi hade själfva lånt dom.

— Jag ligger i hängmattan — kom så gå vi efter mask!

Vi plockade hundra mask. Det tog fyra timmar. Min rygg var afbruten på två ställen. Vi lade ut långrefven. Det tog två timmar — Svensson var ingen långrefsutläggare.

Jag åt kväll i en sömnliknande dvala — Svensson tog två supar och två pilsner och all skinkan. Min hustru såg ut som ett åskväder — hvarpå vi gingo till sängs.

Vi lågo vakna hela natten och funderade. Ibland tänkte jag gå och skära ned hängmattan, men min rygg var af på två ställen.

Han väckte oss icke kl. 6, ty vi hade aldrig somnat. Men han störde oss:

— Hej, opp nu och ta opp långrefven!

Vi togo upp långrefven. Den var intrasslad i en härfva. Svensson hade glömt att lägga ned sänken. Jag beslöt att ersätta Österman. Hvad kostar en långref?

Vi åto frukost. Svensson var vid godt humör och tog ingen pilsner, ty den var slut.— Åh, jag reder mig till middan, sa' Svensson — jag har just telefonerat till Stora Bryggeriet efter 50 pilsner — ja, på er räkning.

Efter frukosten gingo vi så för oss själfva, min hustru och jag. Och min hustru sade med ganska hög röst:

— Svensson måste i väg! Jag vet ett sätt!! Kom skall du få se!

Min hustru gick ut och sade vänligt:

— Herr Svensson, herr Svensson, ska vi inte fara ut och ro? Det är så vackert på sjön!

Svensson var genast färdig. Vi togo den största båten och rodde ut. Svensson rodde. Vi rodde långt ut på sjön. Svensson var svettig men glad. Bäst det var kommo vi till en liten holme. Min hustru steg upp i båten, klappade händer och ropade:

— O, så vackra kungsliljor! O, så vackra!! Dem måste jag ha!

Svensson sade genast:

— Jag skall taga dem åt er.

— Åh, ni är alltför vänlig, sade min hustru.

Svensson rodde raskt till holmen och hoppade i land. I detsamma tog min hustru årorna, vändebåten och rodde hem. Svensson stod på holmen och höll en kungslilja i handen och skrattade:

— Haha, det var ett lyckadt skämt! Haha! Nu är jag Robinson Crusoe på den obebodda ön!

— Ja, det är du, hahahaha, och nu kan du vänta till fredag kommer — det är bara tisdag i dag, ropade vi gladt tillbaka.

Vi rodde hem ganska fort och voro vid ett briljant humör. Vi drucko till och med ett glas vin till middagen och jag höll tal för Svensson:

— Svensson — det var i alla fall en karl det! Han lämnade kulturen och alla goda människor och slog sig ned alldeles ensam på en alldeles obebodd ö. Lefve Svensson!

Vi tillbragte en angenäm eftermiddag. Jag rökte cigarrer och lekte med barnen och betalade Österman 15 kr. för långrefven. Så mycket kostar en gammal intrasslad långref. En ny är billigare.

Vi åto en delikat supé och efter den dansade jag med min hustru på verandan. Aftonsolen glittrade öfver viken och änderna snattrade i vassen. Med ännu ungdomlig röst sjöng jag gladt:33

Lugn hvilar sjön

och gäddan slår i skyn sin drill.

Midt i fjärde valsens andra takt återkom Svensson. Han kom lugnt gående nedifrån bryggan. Han var sig alldeles lik — måhända var hans utseende hungrigare än vanligt. Min hustru dolde sitt ansikte i händerna och grät. Jag har försökt påminna mig hvad jag själf gjorde, men jag minns ingenting.

Han äter sin supé nu på verandan. Det är vår supé han äter. Han är vid ett strålande humör och räcker min hustru 59 kungsliljor — det fanns inte fler på ön, säger han. Det är alldeles stilla i naturen. Midt öfver viken kör man in höet. Det kommer något af stor frid in i min själ och lugnt behärskadt säger jag:

— Från och med i morgon, Svensson, bor du ensam i denna stuga. All mat och alla drycker i källaren äro dina så länge de räcka. Vi resa in i morgon bittida.

Han ser upp på mig med två glada ögon:

3. — En skön samling.— Flyttar ni alltid in så tidigt från landet?

— Nej, inte alltid — men i år är det ju en så ovanligt varm sommar.

Vi ha flyttat in. Innan vi reste nödgades jag bjuda en okänd grosshandlare på punsch. Det var han som räddat Svensson från ön. Han såg honom från sjön och rodde honom hem.

Svensson bor ensam i stugan. Jag skulle önska att någon for ut och hälsade på honom. Den sista tonen.

En musikalisk saga

Det var en gång två goda vänner, som hette Lund och Holm och bägge sutto de i hofkapellet och spelade fiol. Den ena spelade första fiol och den andra spelade andra fiol och de spelade och spelade, och när de spelat sig trötta och operan var slut, släckte de sina små lampor och gingo hem och lade sig, om de inte först gingo in på kaféet och drucko rom.

Och när de kommo hem — de hyrde två rum tillsammans af en gammal gumma, som var döf och som inte hör till historien — sutto de länge uppe och talade om musik. Och Lund tog af sig i skjortärmarna och Holm tog af sig kängorna och satte på sig toftlorna och så rökte?6

de svarta cigarrer, så att den gamla gumman, som var döf och som inte hör till historien, fick sina gardiner alldeles förstörda.

Men hör på nu skall Ni få höra. Nu börjas det.

— Sigfrid är dock en stor opera, sade Lund.

— Ja, den börjar klockan sju och slutar klockan tolf, sade Holm.

— Wagner är Wagner, sade Lund och reste sig.

— Ja, men hvad är Wagner? sade Holm och satte sig.

— Du vet inte hvad du säger, sade Lund.

— Nej, men jag vet hvad jag hör, svarade Holm och så var grälet i full gång.

— Det skall fan bo tillsammans med en så'n där, sade Lund.

— Flytta då, sade Holm.

— Flyttal Hvarför ska' jag flytta? sade Lund.

— Därför att du inte vill bo tillsammans med en så'n som jag, sade Holm.

Nu klädde de af sig ty de voro trötta och ville sofva. Lund lade sig i sitt rum och Holm i sitt rum och bägge släckte ljusen på en gång37

och vände sig åt väggen och försökte somna. Men de tänkte båda på Wagner. Och de lågo länge vakna och vredo sig och den ene väntade att den andre skulle säga något. Plötsligt satte sig Lund upp i sängen och hans ansikte strålade. Han smög sig sakta upp och gick och satte sig i bara skjortan vid pianot — de hyrde ett piano för 12 kr., det var ett fint piano — och så började han spela en vals. Det var en mycket vacker vals och Holm låg tyst och hörde på. Lund spelade, han kastade sina händer hit och dit, ibland var han högt uppe i diskanten och ibland gled han djupt ned i basen. Han spelade valsen till slut, men då han kom till den allra sista tonen stannade han plötsligt af och gick helt tvärt och lade sig.

Holm satte sig uppe i sängen.

Den sista tonen?

Hvart tog den sista tonen vägen? Han kunde valsen lika bra som Lund, den sista tonen var ett f. Lund låg vaken i sin säng och smålog. Men Holm kunde inte somna. Han hörde valsen i öronen — alltsammans utom den allra sista tonen, som var borta. Han lade sig på andra3»

sidan och försökte tänka på något annat. Men det gick ej. Lund låg fortfarande vaken och smålog.

Plötsligt satte Holm sig upp. Han kunde inte längre. Sakta gick han upp ur sängen, trefvade sig med händerna fram till pianot, lyfte på locket, letade rätt på den felande tonen och slog an den hårdt och kraftigt. Så letade han sig tillbaka igen, kröp ned i sängen och lade sig och smålog äfven han.

Och där lågo de i mörkret och smålogo i hvar sin säng, hofkapellister Lund och Holm.

Och så somna de tyst och stilla — tyst.. . låt oss icke störa . .. tyst. . . Drömmar.

— God natt, god natt! Å, ingenting att tacka för!

— Det har varit förfärligt trefligt i kväll.

— Var så god, här är er käpp — ditt paraply står där. Vänta, skall jag tända det elektriska ljuset i trapporna. Det brinner tre minuter. God natt, god natt — det snöar ute. . .

Jag hörde mina gäster gå nedför trapporna. Jag gick till fönstret och såg dem komma ut på gatan. Vi viftade åt hvarandra, och jag kramade en snöboll af snön på fönsterblecket och kastade efter dem. Naturligtvis träffade jag, ty jag är skicklig i snöbollskastning — jag hörde en skratt-salfva — så smällde jag igen fönstret och släppte ned

persiennen. Jag gick in i mitt sofrum, tände40

den elektriska nattlampan, tog af mig kläderna, gick till sängs och föll i sömn.--— — —

*

— Vaktmästare! Jag har suttit här och knackat länge, hvarför kommer ni inte?

— Jag ber om ursäkt, men min toalett var litet i oordning. Mitt snörlif...

— Hvad säger ni, karl?! Ert snörlif...? Nå, det gör detsamma, ge mig en smörgåsbricka, Lys-holms akvavit och en pilsner.

Jag tog en tidning, som låg i fönstret. Stilen var upp och nedvänd. Jag vände tidningen. Stilen stod fortfarande upp och ned. Jag lade ifrån mig tidningen och tog upp ur min plånbok ett visitkort. På detta stod:

Karl Johansson.

Jag försökte påminna mig hvem detta kort tillhört. Jag tänkte länge däröfver, och då jag41

fick klart för mig att kortet tillhört en man, som var handlande i Västerås och som presenterat sig för mig i en spårvagn därför att jag växlat en tia åt honom — när jag kom ihåg detta, såg jag på kortet och då stod där:

Bismarck,

Konung; af Frankrike.

I detsamma kom hofmästaren förbi och jag sade till honom:

— Var Bismarck konung af Frankrike?

Hofmästaren såg på mig allvarligt och sade:

— Det går klockan 7,35. Skola vi köra ned edra saker?

— Det måtte vara någon missuppfattning, sade jag, jag ville veta om detta kort, om ni. . .

Hofmästaren såg på mig ännu allvarligare än förra gången och pekade på ett anslag på väggen där det stod:

Samtal med Hofmästaren förbjudes.42

I detsamma öppnades dörren och en äldre, alldeles naken herre steg in. Jag reste mig och stod stum af förfäran, dà hofmästaren sade:

— Kanske grosshandlaren säger till, när grosshandlaren behagar borstning.

Grosshandlaren nickade, bredde ut ett lakan och lade sig på golfvet, där han strax började svettas. Han låg alldeles vid min stol, hvarför jag artigt sade:

— Vill ni kanske släppa mig fram — det är något misstag, jag vill ut.

Grosshandlaren, som svettades, svarade ingenting, och då jag såg på honom, upptäckte jag, att han saknade hufvud. Detta är mycket obehagligt, tänkte jag, nu får vaktmästaren se, att han inte har något hufvud och då tror han, att jag tagit det af honom. Det är bäst, att jag går. Jag skulle just gå öfver bordet och klifva ned på andra sidan, då dörren öppnades och min gamla faster kom in. Min gamla faster har varit död i tio år. Hon blef bränd.

— Det var bra, att jag träffade dig, sade faster. Nu kanske du kan betala mig för den sista kostymen. Jag kan verkligen inte springa43

här längre. Vi lämna inte mer än tre månaders kredit.

— Jag kan lämna en accept, sade jag.

Faster tog upp en växelblankett och räckte

mig. Jag höll den mot dagern och läste:

Hvarför tuggade Eva gummi?

Detta är återigen något skämt med mig personligen, tänkte jag. Det är naturligtvis en växelblankett fast jag icke ser det. Jag skrifver mitt namn som vanligt. När jag höll upp papperet för att se på min namnteckning, stod där: Valdemar Neumann.

Faster tog genast papperet under det att jag skrek:

— Det är falskt namn! Valdemar Neumann kommer att protestera!! Jag får straff!

Faster vek ihop papperet och sade:

— Då skickar jag gossen efter korrektur klockan tre.

Jag sjönk ned på stolen och tänkte: en död faster, som är bränd, kräfver mig på en skräddareräkning och lofvar att skicka efter korrektur klockan tre. Nu går jag härifrån, om också tusennakna grosshandlare ligga i vägen. Jag reste mig och vände mig om. Hela den stora matsalen var full af folk. Alla sutto de vid hvar sitt lilla bord. Alla hade glas i händerna och alla sågo tigande på mig. Jag kände en kyla, som om man släppt ned en kall ettöring på ryggen, så sträckte jag upp mig och sade alldeles omedvetet:

— Mina damer och herrar! Vi fira i dag minnet af en person, som stod synnerligen —

— Får det lof att vara en apelsin, sade en gammal gumma som satt bredvid mig,

Jag svarade icke utan fortsatte:

— År 1839 dog denne man. Han var redan då rätt gammal. Jag dricker en skål —

Dörren öppnades och en röst sade:

— Ombyte till Hagalinjen!

När jag åter ville fortsätta mitt tal ropade flera röster:

— Han har orätt! Kapitalismen måste bort! Vi äro fattiga arbetare!! Vi fordra allmän rösträtt!

— Som ni vill, sade jag. Jag har gått galet. Jag kom in för att äta frukost och så blir det en massa omständigheter... Jag kände en hand som45

tog mig i rocken och jag vände mig om. Framför mig stod min ungdoms älskade. Solen glindrade i hennes ljusa hår, hon såg på mig med de vackraste ögon på jorden och sade:

— I dag är det första maj! Skola vi taga en vagn och åka ut till landet? Det var så länge sedan jag var på landet.

— Naturligtvis skola vi det, min älskling, sade jag. Vi skola roa oss hela dagen och i kväll gå vi på teatern. Vänta, jag skall bara betala räkningen! Vaktmästare! Hvarför kommer ni inte? Hvarför kommer ni inte ? Hvarför . . .

Någon drog i mina armar, någon satt på mina ben. Något smällde till. Det var min jungfru, som drog upp persiennen. Dagern bröt in i rummet. Jag låg alldeles vaken i min säng. Jag kände igen mina möbler och allt var som det skulle vara. På det gamla ekskåpet stod en liten statyett föreställande en ung modern kvinna. Jag har köpt den en gång i München för fem mark och jag har den som ett minne af en resa. Nu såg jag på den. Hon stod med armarna i kors öfver bröstet och hufvudet tillbakakastadt.46

Fastän en godtköpssak, tycktes hon mig just nu som ett verkligt konstverk och jag tänkte:

— När det är så mycket lif i en död lerbit, hur mycket lif kan det då icke vara i en lefvande människa. Vi gå här som döda små godtköps-statyer, men inom oss lefver drömmarnas rika lif. Janninjen framförallt.

Adolf Fredriksson gick en dag framåt Fredsgatan. Plötsligt stannade han framför en instrumenthandel, kastade en blick i fönstret och gick därpå in i butiken. En ung dam kom emot honom. Fredriksson lyfte artigt på hatten och sade:

-Ja.

Den unga damen förstod inte riktigt. Hon log förbindligt och sade:

— Hvad är det som behagas?

— Ja, svarade Fredriksson och bugade sig artigt.

Den unga damen visste inte riktigt hur hon skulle bära sig åt, och plötsligt slog henne den tanken, att mannen möjligen var rubbad och sluppit ut från en anstalt. Han stod fortfarande kvar48

vid dörren liksom afvaktande. Den unga damen vände sig tvärt om och sprang in till principalen:

— Det är en så besynnerlig herre därute. Han säger bara ja!

Principalen lade ifrån sig en mjuk smörgås med ost, torkade sig med en pappersserviett om munnen och gick ut i butiken. Adolf Fredriksson stod fortfarande kvar vid dörren. Hans ansikte bar en gladt tillfredsställd prägel. Principalen såg på honom med en skarp blick och sade:

— Hur var det?

— Ja, sade Fredriksson och lyfte på hatten för tredje gången.

— Hvad är det som önskas? sade principalen och gick utanför disken.

— Ja, sade Adolf Fredriksson. Han sade det utan trötthet i tonen. Han skulle kunnat säga det tusen gånger.

Principalen gick då rakt fram, öppnade hastigt dörren och knuffade ut Fredriksson.

— En sådan besynnerlig människa, sade fröken i butiken. Principalen svarade icke. Han diskuterade icke med sina biträden. Han hade49

dessutom en känsla af att han uppträdt som en hjälte. Han gick in och fortsatte med sin mjuka smörgås.

På eftermiddagen gick Adolf Fredriksson åter framåt Fredsgatan. Han stannade utanför instrumenthandeln, tittade i fönstret och gick därpå in i butiken. När biträdet fick se honom, sprang hon genast in till principalen och ropade:

— Nu är han här igen !

Principalen förstod genast att det var fråga om Fredriksson, men en principal får icke komma ihåg hvilken bagatell som helst. Därför frågade han :

— Hvilken han?

— Han som säjer ja, sade biträdet. Principalen ryckte till, knäppte upp nedersta

kavajknappen och sprang ut. Han kunde icke styra sig längre. Han skrek:

— Hvad fan vill herrn egentligen ? Fredriksson hade icke varit denna berättelses

hjälte, om han ej varit konsekvent. Han bugade sig därför med verklig förbindlighet och upprepade högt och tydligt sitt: ja!

Nu är att berätta huru vild principalen blef, huru biträdet vred sina händer, huru polis kom

4. — En skön samling.5°

till och huru folk samlade sig utanför butiken och huru de trängde sig in och tittade och frågade. Och till berättelsen hör äfven att, då Adolf Fredriksson affördes till vaktkontoret, vände han sig om och tittade för sista gången i instrumenthandelns fönster. Där hängde en stor skylt på hvilken stod:

HAR NI LIKTORN AR?

Adolf Fredriksson hade två liktornar, en på vänstra lilltån och en under högra stortån. Annars var hans kropp

utan vank eller lyte. Jffiekel.

I Flen steg på en herre. Vi ägnade honom i början föga uppmärksamhet. C. var nämligen sysselsatt med att härma H. och det tog alltid tid och spänd uppmärksamhet i anspråk. När C. slutat sitt nummer, togo vi nykomlingen i betraktande. Det var en medelålders man med ljusa polisonger och ett par glasögon som förstorade ögonen men dolde blicken. Han drog sig tillbaka i ett hörn af kupén och han tog så liten plats som möjligt. I knät hade han en väska af så små dimensioner att han nästan dolde den med sina stora, breda, hvita händer. På vänstra ringfingret satt en tunn guldring och naglarna, korta och afhuggna, röjde den forne kroppsarbetaren,52

C. fortsatte sina historier och vi rökte våra cigarrer. C:s historier tillhöra de roliga men äfven de starka. Då och då kom där en svordom och ibland ett fult ord. För hvarje svordom hoppade den obekante till, och då vi skrattade åt C. märkte jag att mannen blef bekymrad. Jag förstod att det var något han ville säga och det kom också, skyggt frågande, nästan ödmjukt:

— Förlåt om jag stör herrarna, herrarna ha så roligt... men om herrarna visste ... det gör mig så ondt att höra när herrarna svär så . .. herrarna ä så unga och glada ... jag bör kanske sätta mig i en annan kupé.

— Inte för vår del, svarade D. artigt. Naturligtvis vore det lämpligast om järnvägsstyrelsen varit nog omtänksam och inredt kupéer för svär-jare och icke svärjare, men som det nu är, få vi väl ge oss till tåls tills vi komma fram.

Mannen tog af sig sina glasögon, höll dem ett tag i luften, satte åter på sig dem och sade med ett förbindligt leende:

— Ser herrarna, jag vill tala om hur det är. Han makade sig närmare oss och lutade sig sam-53

tidigt framåt, allt under det han talade med låg röst som vore det en hemlighet han berättade.

— När jag var ung, svor jag mycket. Jag kunde nästan icke säga en mening utan att svära eller anropa djäfvulen. Utan att jag tänkte därpå, begagnade jag svordomar som om de voro vanliga ord, men det äro de icke, ty Herren säger: edert tal skall vara ja, ja, nej, nej, hvad däröfver är, är af ondo. Och detta begagnande af svordomar leder till mycket ondt. Och huru onödigt är det icke, om man det noga betänker, att ständigt svärja och begagna den ondes namn. Svordomarna ha ju naturligtvis sin vana som allt annat ondt i världen, men nog kan man upphöra därmed, om man hafver en stark vilja och förtröstan på Herran. Till mig sade Guds röst: sluta upp att svärja! — och jag slutade.

Men därmed var jag ändå långt ifrån den rätta vägen, den som leder till rättfärdighet. Jag föll i stället i andra laster. Kanske tröttar jag herrarna med min berättelse, men jag berättar för att varna. Jag var en ond och dålig människa. Jag lefde mitt lif i svalg och dryckenskap och fördömelsen var mig nära. Nätterna igenom tillbragte jag med då-54

liga vänner, ty de voro dåliga, fast de kallade sig goda, och då jag vaknade på morgonen, satt ångern vid min hufvudgärd. Men jag kväfde den och jag gled och gled allt djupare, men då — hans ansikte strålade af glädje — då talade Herren till mig, talade och talade tills jag hörde hans röst och si han sade: statt upp och följ mig! Och djäfvulen kom och lockade och jag kämpade med djäfvulen, och då tiden var inne, besegrade jag honom och slog honom till marken.

Han rätade upp sig och satt alldeles rak och fortsatte att tala, långsamt och försiktigt, vägande hvarje ord:

— Och nu, ser herrarna — nu är jag en annan människa. Jag röker icke, jag svär icke och jag super icke. Jag lefver efter Herran och efter hans bud. Och, vet herrarna, allt som jag företager mig, går mig väl i handom och allting lyckas mig, ty, ser herrarna, — han böjde sig på nytt nära oss — det står i den Heliga Skrift: söker först efter Guds rike och hans rättfärdighet så faller eder allt det andra till — och allt det andra, ser herrarna, de' ä' pengar de'!

Tåget rullade. Kvinnan oeh telefonen.

Har ni märkt att det är synnerligen svårt att få en människa från en telefonapparat, om man händelsevis själf vill

telefonera? Har ni stått utanför ett telefonskåp och väntat på att han eller hon därinne skall sluta, har ni inte då någon gång efter 5, io, 15 minuter känt en obetvinglig lust att rycka upp dörren och helt enkelt slita bort människan från apparaten och själf öfverta alltsammans?

En af mina vänner önskade en gång telefonera från en bättre restaurant i Stockholm. Telefonen var upptagen af en herre. Min vän beslöt att vänta. Han satte sig på en stol och tog upp klockan. När fem minuter hade gått drog han ett djupt andetag för att lugna sig, efter åttaminuter beslöt han att öppna dörren och säga ifrån, men just då slutade mannen och kom ut. Min vän skulle just säga sin mening om de åtta minuterna, då en annan herre, *som alls inte väntat,* smet in i telefonskåpet och tog hand om apparaten. Min vän blef först öfverraskad, men med en kraftig viljeansträngning bestämde han sig för att vänta ut äfven denne. Han väntade fem minuter och då var hans högra hand ganska hårdt knuten. Efter nio och en half minut kom den andre ut. Han smålog öfver sitt lyckade knep som ville han säga: är man bara fräck, så går allt bra! Min vän såg leendet och gick rakt fram till mannen och gaf honom en örfil så att han föll ned i en galoschhylla, hvarpå min vän ringde upp och begärde sitt nummer, som naturligtvis var upptaget.

Jag försvarar icke örfilen, men jag förstår den. Man behöfver dock icke gå våldsamt till väga för att befria en oskyldig telefon från en pratmaskin. Hör på:

För några dagar sedan var jag ute på landet och ville helt plötsligt telefonera. Jag gick till telefonstationen. Allmänhetens apparat satt på enliten veranda och på den verandan satt också en äldre dam, som var sällskap åt en yngre dam, som läste i en telefonkatalog. Det såg ut som om hon börjat på A med fast beslut att dra igenom hela boken. Hon var nu på D och jag tänkte: detta tar en halftimme! hvarpå jag slog mig tyst och stilla ned bredvid den äldre damen. När den yngre damen kommit till FREDRIKSSON, tog jag upp en liten kortlek som jag alltid bär på mig och började lägga en liten patience. Damerna gåfvo hvarandra ett par s. k. menande blickar och den yngre började på E igen. Slutligen fann hon sitt nummer och sade:

— Nu har jag det: 1860 —

I detsamma tappade hon katalogen och fick börja från början igen. Jag lade då ihop mina kort och tog i stället upp fem små stenar som jag alltid bär på mig och började spela »pjärr», ett ganska lustigt spel. Man kastar upp en sten i luften och passar samtidigt på att taga en från bordet, hvarpå man lika hastigt fångar den första stenen. Man fångar på det sättet alla fem stenarna och börjar sedan spelets andra afdelning. Man kastar då upp en sten men tar i stället upptvå från bordet. Jag var som pojke mycket road af »pjärr». Jag brukade spela det på en grafsten på Maria kyrkogård och spelet roade mig äfven nu. Vid femte afdelningen hade den yngre damen funnit sitt nummer och begärde det, 18605. Jag lade ihop stenarna och tog upp en bilboquet som jag alltid bär på mig. Jag kastade den lilla elfenbenskulan i luften och fångade den på spetsen femton gånger utan att misslyckas. Hade det varit på en cirkus, så hade den äldre damen applåderat. Den yngre damen talade i telefon:

— Är det hos Holmlund och Elofsson? Jaså. Är det möjligt att få tala med herr Bergholm? Tack. — (Till den äldre damen. De va Holmlund själf som svara! han låter så tref —) Goda Axel! Hör du inte hvem de ä? Ähl Kan du inte höra?! Gissa! Äh, hör du inte!? Äh! De ä Agda I! Goda'! Att du inte kände igen rösten ?!! Jo, tack bra fast de ä vådligt me mygg! Nej, hva säjer du! med den där tjocka maduskan, äh, ä du tokig, han som ser så bra ut! Har han för-lofvat sej med henne?! Står de i tidningen. Jo, tack bra, hur mår du själf?! Var det Holmlund?! Hvarför de?! Äh! Jo mamma vill att du ska59

komma ut i morgon. Ja, jag me förståss. Här ä mycke vackert! Äh, hvarför de? Ska du ut med honom i kväll?! Ja då kommer du väl aldrig hem. Det bara säjer du! Äh! Sa han?! Om mej?! Äh! Hvarför de?

Här stoppade jag in bilboqueten och tog upp en silkesnäsduk, af hvilken jag gjorde en liten råtta som jag lät hoppa omkring på bordet, tills den gamla damen blef alldeles stel af fasa. Den yngre fortsatte:

— Kommer du med tiobåten då? Så lifvadt!? Hör du, om du går förbi Holtz så gå in och köp ett dussin knappar. Till min hvita klädning. Små hvita knappar. De va förfärligt snällt! Nej, vi ä alldeles ensamma! Faster Augusta var ute i söndags. Hon och mamma kom ihop sej, må du tro — hahaha, och hon reste hem på kvällen, hon var

arg, må du tro. Har du sett till Emeli någe? Gick hon i Kungsträgårn me honom?! Bryt inte af där, fröken! Jag står ju och talar! Är det Axel? Hvart tog du vägen?

Här stoppade jag ned min silkesråtta. Jag hade inga fler leksaker att förströ mig med. Kvinnan pratade fortfarande i telefon. När hon talat6o

i ytterligare tio minuter, reste jag mig, gick raskt fram och tog henne stadigt om lifvet — hon var ganska smärt — och lyfte henne rätt upp i luften, hvarpå jag lugnt och stilla satte ned henne bredvid den afsvimmade äldre damen. Därpå tog jag mikrofonen och hörde en herre säga:

— Hallå! Är det Agda? Blef det afbrott?

— Ja, svarade jag, det blef ett litet afbrott. Var det min herre som talade med en fröken här nyss?

— Ja, det var det, har hon gått?

— Nej, inte ännu, men tillåt mig fråga, hur länge har ni känt den unga damen?

— Hvarför vill ni veta det? Hvem är det som frågar?

— Jag har sedan i går kväll, då fröken Agda lofvade bli min hustru, rättighet att fråga så. Men ni behöfver inte säga hvem ni är. Jag vet det redan. Hon talade om er i går kväll när vi sutto ensamma uppe i skogen. Hon sa att hon tyckte om er som en bror, fast ni var litet dum.

— Som en bror! Vi ska ju förlofva oss i nästa månad!

— Unge man, ta det lugnt. Lifvet har6i -

sina växlingar och kvinnan vet aldrig hvad hon vill. Mitt namn är Lundegren, bankir. Jag känner edra principaler och jag lofvar er att det här skall bli oss emellan. Men kom inte ut i morgon I

Jag ringde af och kastade en blick på damerna. Den yngre sprang i vild karriär framåt landsvägen och den äldre hade vaknat ur sin svim-ning och stod med ögonen riktade mot taket och gallskrek så mycket hon förmådde:

— Polis!! Polis!!

— Lugna er, gamla dam, sade jag. Det är åtta mil till närmaste polis — om polisen nämligen står vid tullen, annars är det ännu längre. Ingen polis kan sålunda komma hit inom de närmaste 24 timmarna. Stadsfiskal Stendahl har dessutom semester. Ropa därför icke på polis utan sitt ner och var lugn. Ni visar bara att edra löständer inte äro af yppersta kvalitet. Jag är dessutom öfvertygad om att vi under andra omständigheter skulle blifvit mycket goda vänner — jag tycker om gamla fruntimmer, isynnerhet om de äro hysteriska. Vi ha olika uppfattningar om telefonen. Min mening är att den är till för korta, nödvändiga meddelanden, under det att ni tror62

att Edison gjort sin lilla uppfinning för er kvinnor att prata dumheter i. När ni talar i en telefon, gamla dam, så föreställ er att ni telegraferar. Samtalet blir då inte så långt, ty tänk: j öre ordet! Framför mina hjärtliga hälsningar till er dotter. Jag gick därpå framåt vägen, jonglerande med den lilla elfenbenskulan. Vid en vägkrök träffade jag den yngre damen. Hon satt vid dikeskanten och plockade häftigt bladen af en prästkrage. Våra ögon möttes. Hon såg verkligen bra ut. Jag lyfte min hatt och sade så vackert jag kunde:

— Kom ihåg att ni gör honom lycklig! Riktigt lycklig! eller

HURU MAN PÅ 10 MINUTER BLIR EN VERKLIGT FRAMSTÅENDE TROLLKONSTNÄR.

Handledning i framtidens och notidens magi utarbetad

på begäran af hans majf.stät konungen af portugal af

Professor H. H. ZETTERSTRÖM.

(Riddare af P. X T. O. N. orden [första klass].)

Några ord om prof. ZETTERSTRÖM.

Professor Zetterström, hvars namn för närvarande väl är det mest bekanta inom den värld där det trollas, är född i den lilla staden Münchené4

i Schweiz. På schweiziska uttalas hans namn Schmalenhoftram (med tonvikt på sista stafvelsen). Redan som liten gosse visade professor Zetterström stor håg för trolleri. När han var 5 år gammal hade hans mor 5 groschen (= 2 kr. i svenskt mynt) liggande i en byrå. Den unge magikern hade icke varit mer än 2 minuter i rummet förrän myntet var försvunnet. När han var 8 år gammal, blef unge Hans bekant med en person, som kom att få ett afgörande inflytande på hela hans framtid. Denne man hette Jack Hindersson. Han var född i Skottland samt till yrket falskspelare. Han blef nu unge Pers lärare och inom kort var Zetterström Belgiens mest berömde falskspelare. Man reste långa vägar för att se honom spela falskt i poker. Till en början lät han motståndarne vinna något litet, ungefär 2,000 engelska pund, som han naturligtvis betalade i falska pengar, men efter en stund hade han klått allesammans på flere millioner. Den s. k. kanonkungen Krupp och tekungen Lipton spelade en gång med Z. Maxen var 2,75. Z vann 8 millioner kronor kontant. Krupp och Lipton måste resa hem på konsulatets bekostnad.65

Efter denna mandat fanns Z:s porträtt i alla landets polistidningar, och när polismästaren i Z:s födelsestad, Nürnberg, af rent intresse företog en kropps-visitation på honom, fann man:

8 klöfver äss i vänstra ärmen,

15 jokrar i högra kängan,

4 hjärter äss i högra byxbenet och

i spadertia i vänstra armhålan.

5. — En skön samling.66

Polismästaren kunde icke förstå hvad Z. skulle med denna ensamma tia i armhålan att göra, men Z. framtog ur en ficka, som var dold i maggördeln, de öfriga 3 tiorna. Då hade han ju 4 lika och 4 lika är ett högt bud i poker. Polismästaren förlorade 13 kronor och 50 öre.

Innan operasångaren John Forssell anlade åtal mot Dagens Nyheter, förfrågade han sig hos prof. Z. om betydelsen af pokertermen bluff. Prof. Z. meddelade fritt och otvunget sin åsikt om bluff. Z. satte icke bluffen så högt i poker — en bluff kan ju misslyckas. Professor Z. bad att fortfarande få hålla på den pokerlek som innehöll 6 äss och 3 jokrar såsom betydligt öfverglänsande bluffen. Bad om sin hälsning till direktör Mahler vid hofoperan i Wien. Prof. Z. har dock icke härmed sagt att han anser att Forssell har rätt. Såsom framstående konstmakare håller professorn på sin kollega Forssell, men i sin egenskap af ypperlig kritiker håller han med Peterson-Berger. Han anser att förlikning bör ingås.

Vid 23 års ålder slog Z. sig på trolleri och väckte det största uppseende inom och utom sitthemland. Han har uppträdt inför följande furstliga personer:

prins Carl af Sverige-Norge, kejsaren af Tyskland, prins Jansson af Hötorget, Änkehertiginnan af Dalarne. Hos den senare väckte professor Zetterström ett lifligt bifall genom följande sinnrika och öfverraskande konststycke:

Professorn anhöll att få låna en tiokronesedel af någon af de närvarande. Sedan hofjägmästare Ankarcrona frågat om det inte kunde gå med två femmor och professor Z. bestämdt förklarat att68

det måste vara en tia, skickade änkehertiginnan ett bud till staden efter den begärda sedeln. Professor Z. tog sedeln i högra handen och förde den till ett brinnande ljus. Inom ett ögonblick var tian förbränd och förskrämda utrop hördes från den eleganta publiken, som lockad af en flitig annonsering talrikt infunnit sig.

Professor Z. stillade publikens oro med några lugnande ord och lade därpå askan af den förbrända sedeln i en liten gulddosa (en present af riksdagsman Starbäck i Norrtälje). När detta var gjordt, bad professorn att få låna riksmarskalken v. Essens höga hatt. Ur denna hatt upptog professor Z. en lefvande orm, som i näbben bar den af

härtiginnan lånade tiokronosedeln. Konststycket väckte den största förtjusning och de smattrande applåderna vittnade till fullo om den höga publikens belåtenhet och välvilja.

Men hur gick detta till? frågar läsaren. Förklaringen är ytterst enkel: Professorn var i komplott med riksmarskalken v. Essen, som hela tiden hade ormen dold i sin byxficka och som då Z. begärde en hatt lade ned ormen i hatten tillsammans med tian, som var69

falsk, och öfverräckte alltsammans till professorn. Ja, godt och väl, säger läsaren, men huru gick det med sedeln som professorn brände upp?

Ja, denna del af konststycket vägrar prof. Z. att afslöja, men med all säkerhet kunna vi antaga att han ej brände upp den äkta tian. Sannolikt bytte han ut den mot en falsk och behöll den äkta. Men som sagdt, detta är ju yrkeshemligheter.

Vi öfvergå nu till självfva handboken och öfverlämna ordet åt magikern själf.

Förläggaren.7o

Afdelning I.

Konster med kort.

Att taga rätt på ett draget kort.

Man breder ut kortleken i form af en solfjäder och ber en dam eller en herre af publiken draga ett kort och se på det. När detta är gjordt instickes kortet i leken och konstnären blandar korten. Därpå säger han tvärt:

— Det var hjärter nia ni drog!

Denna kortkonst är, om den utföres som ofvan säges, af utomordentlig effekt. Förklaringen är enkel:

Alla korten i leken äro hjärternior! Åskådaren kan sålunda aldrig draga något annat kort. Om man icke visar publiken framsidan af korten och endast låter ett kort dragas, kan hemligheten med detta konststycke aldrig upptäckas.

Ett annat sätt att taga reda på ett draget kort.

Man låter en person draga ett kort och ber honom lägga det ofvanpå leken, hvarpå konstnären blandar korten. När detta är gjordt säger konstnären:7i

— Det var spader åtta ni drog!

Denna konst är tämligen lik den förra. Den afviker från densamma endast i det afseendet, att i denna lek bestå alla korten af spaderåttor i stället för af hjärternior, som i den förra.

Konster med mynt.

Att trolla bort en enkrona. Man anhåller att få låna en enkrona. Man tager kronan i högra handen och håller den upp

i. luften så att alla se den. (Fig. I.) Man sluter därpå handen och med en hastig rörelse stoppar man kronan i fickan. (Fig. II.) När man åter72

öppnar handen, är kronan försvunnen. (Fig. III.) Om detta konststycke utföres med verklig hastighet, är det af ypperlig effekt.

Att taga 2 enkronor ur en lånad hatt.

Man lånar en hatt, helst en hög, af någon herre bland publiken. Man visar att hatten är tom och bäst det är tager man 2 enkronor ur

hatten. Detta är mycket enkelt. Man håller hatten i vänster hand och har de 2 enkronorna liggande i högra handen. Man dyker nu nedmed högra handen i hatten och framtager mynten, hvilket ju är mycket lätt, då man

hela tiden haft dem i handen.

Att trolla 2 enkronor i en hatt.

Man använder samma hatt och samma mynt som i föregående konststycke, men i stället för att taga upp kronorna lägger man ned dem i hatten och låter dem skramla.

Konster med ur.

Att svälja en klocka.

Detta konststycke utfördes på sin tid ofta och med glänsande resultat af den bekante troll-74

konstnären Nystromo. Man håller klockan i kedjan, gapar och nedsänker klockan sakta i munnen. För åskådaren verkar det som om man svalde klockan. Men naturligtvis ligger densamma kvar i munnen. Man halar sedan sakta upp klockan och ser det då ut som om den kom från kroppens innandömen. (Applåder.) Naturligtvis kan man äfven om man så önskar verkligen svälja klockan. Men man bör då noga ihågkomma att icke släppa taget i kedjan.

Konster med ägg.

Den lefvande äggkorgen.

Konstnären presenterar för publiken sitt biträde, en ung elegant man, och säger:

— Denne unge man är mycket besynnerlig. Han är hälften höna och hälften man. Just i detta ögonblick är han full med ägg. (Skratt.) Ni skrattar, men se häri Gapa I Biträdet gapar och konstnären plockar fram ett ägg ur den unge mannens mun. Därpå tar han ännu ett och så75

ännu ett ända tills han tröttnar. Jag har själf en gång utfört denna konst och plockat 1,336 ägg ur en medhjälpare. Jag kunde icke sedan fortsätta konsten, ty två ägghandlare kommo i gräl om hvem som skulle öfverta ynglingen. De bjödo hvardera 5,000 kr. i årligt arrende för honom.

Det är med verkligt svidande hjärta jag af-slöjar denna vackra konst. Skall jag göra det? Nå, låt gå!

Man utväljer ett litet ägg, som icke är större än att medhjälparen kan dölja det i munnen. När man framtager detta ägg låter ynglingen det endast framkomma till hälften ur munnen. Man har nu ett annat ägg i handen, som man hvarje gång visar publiken. Ynglingen drar hvarje gång sitt ägg tillbaka. När man sista gången tar ut ägget, tar man ut hela det ägg ynglingen hela tiden haft i ansiktet. Naturligtvis kan man för detta konststycke endast använda en yngling, som fritt och obehindradt kan nöja sig med att andas genom näsan.

Vi vilja nu afsluta denna handledning med76

Mnemoteknik

(Minneskonst).

Man ber publiken nämna namn på fem föremål, hvilka som helst. Publiken nämner t. ex.:

Trollhare.

Tak

Stol.

Kloakråtta.

Karl XII.

Trollkonstnären eller illusionisten, som det heter på franska språket, skrifver upp dessa ord på en svart tafla med krita samt lär sig på några minuter dessa ord utantill. När han kan dem fullkomligt, stryker han ut dem från taflan och ber publiken förhöra. Någon ropar:

— Hvad var n:r 3?

Trollkonstnären svarar:

— Stoll

— N:r 1!

— Trollhare I

— N:r 41

— Kloak råtta77

Förvåningen är allmän och man har svårt för att tänka sig att icke något öfvernaturligt är med i spelet.

Om man ej vågar sig på detta konststycke i dess svåraste form, d. v. s. med fem ord, kan man ju att börja med försöka sig med två ord eller högst tre. Konsten är lika öfverraskande.3»

En liten extrakonst.

Att vefva band ur munnen.

Man rullar ihop ungefär 200 meter band i en rulle, och då ingen märker något går man in i ett angränsande rum och stoppar in bandrullen

i munnen. Man träder därpå ut till publiken och låter medhjälparen säga (själf kan man ju ej tala med 200 meter band i munnen):

— Nu vill illusionisten vefva fram band ur munnen. (Applåder.)79

Därpå vefvar man fram bandet. Alla förvåna sig och säkerligen finnes det ingen som icke tror att bandet kommer från konstnärens inälfvor — i så fall magen.

Till slut några råd till den unge amatören: Låt icke förbluffa er. Om ett konststycke misslyckas, så var bara lugn och blif icke rädd. Prata i ett sträck och var bara rolig. Uppträder ni inför norrmän, så kan ni krydda ert uppträdande med min vän, professor Ellbergs, kvickhet: — Vet herrskapet hvad det är för likhet mellan Boström och en binnikemask? — Jo, man har svårt att få tag i hufvudet på dem. (Munterhet.)

Ger ni en seans på Östanå, så utbyter ni »Boström» mot »Nansen», så går historien där med.

Tack och farväl! lelefon.

Vår telefon har naturligtvis varit sönder under vårstormdagarna. Detta har vållat oss en del obehag, som här relateras.

I måndags morgse ringde det. Vi svarade hallå. En mansröst sade:

— Är Wallin inne?

— Nej, Wallin är inte inne, svarade vi. Ty någon Wallin var inte inne hos oss.

— När kommer han in, fortsatte rösten.

— Det är inte godt att veta, sade vi, ty ingen kan ju veta, när en Wallin kommer in.

— Jag ska ringa på sedan, sade rösten.

— Gör det, sade vi.

Om en timme var rösten där igen:

— Har Wallin kommit in?Då flög fasen i oss, och vi svarade:

— Ingen vet, när Wallin kommer — Wallin rymde i går kväll.

— Hvad säger ni, skriker rösten med fetstil. *Har Wallin rymt?*

— Ja, han har gett sig af.

— Det var en förskräcklig nyhet! Nå, hur har ni det med affärerna??

— Hm — vi ha ännu inte hunnit granska böckerna. Men nog fattas det!

Rösten bad oss därpå ursäkta, att han hade stört oss, hvarpå han vördsamt ringde af.

Efter några timmar ringde det igen och samma röst hördes:

— Har det hörts något om Wallin?

— Jaså, jo tack, sade vi, vi vet nu, *att han for med ett fruntimmer — en chansonett!*

— Du himmelske skapare! Från hustru och barn!! Hvad flög det i friska kar'n?!!!

— Ja, säg det. Kärleken (här suckade vi). Rösten bad ännu en gång om ursäkt för det besvär, han vållat, samt dog bort. Han återkom om en timme:82

— Hur är det med Wallin?? Har det hörts något? ?

— Jo, han är häktad nu.

— År han häktad? Hvar?

— I Borås. På Stora Hotellet. Han satt och åt frukost, då detektiven kom in och sa': nu är ni häktad!

— Sa' han: nu är ni häktad?

— Ja — och då drog han upp en revolver —

— Drog han upp en revolver?

— Ja, och sköt 3 uppasserskor, i borstare, källarmästaren och detektiven.

— Hvad säger ni ? Sköt han . . .

— Och så sköt han en hofmästare, en kassörska, i våningskypare, i katt, 2 hundar, borgmästaren ...

— Stanna människa — blodet forsar i tratten.

— och en järnkramhandlare, en skomakare, en konsul, 2 brefbärare, i kakelugnsmakare ...

Vi hörde ett skrammel i telefon, som om alla trådar snott sig till en. Därpå blef allt tyst.

Vi ha sedan icke tillfrågats om Wallin.

På tisdag morgon ringde en dam:

— Är det här, det är ett rum att hyra?»3

— Ja, det är det.

— Hur mycket kostar det i månaden ?

— 7,000 kr.

— 7,000 hr. — då måtte det vara fint! !

— Ja, det är ganska fint. Afringning.

Efter en stund hördes samma dam:

— Är det här, det finns ett rum att hyra ? Vi förställde rösten:

— Ja, det är det!

— Hur mycket kostar det i månaden?

— 2,50.

— Kostar det 2,50 nu — det kostade ju 7,000 för en stund se'n — jag kände nog igen er!

— Rummet blir billigare för hvar minut. Afringning.

Efter en stund en herreröst:

— Det stod en annons i Nyheterna om ett rum. Hvad kostar det?

— 30 kr. i månaden. Men då måste ni naturligtvis hålla er själf med nattskjorta, tandborste och hårvatten. Vi ha haft hyresgäster som lånt det "där, men det blir för besvärligt.

Här frågade rösten i förnärmad ton:S4

— Står ni och drifver med mej?

Vi svarade blygsamt och stilla:

-Ja.

Det är säkerligen något fel med apparaten. Nyss frågade man:

— Träffas biskopinnan Lagerlund?

— Hvem är det som frågar? sade vi.

— Det är fröken Sjögren.

— Jaså, vi ska höra efter.

Paus. Därefter:

— Nej, biskopinnan hälsa och sa att i dag ger hon fan i fröken Sjögren.

Apparaten eller ledningen behöfver säkerligen lagas. I dag på morgonen sade en pigröst:

— Vill ni vara god och hämta tombuteljerna hos kapten Janson, Floragatan ni.

— Nej, det gör vi intel

— Gör Ni inte? Hvarför inte?

— Därför att detta är Hans Kunglig Höghet Kronprinsens privata rum och vi ha annat att göra än hämta tombuteljer.

Skygg afringning.§5

Om en af våra närmaste vänner berättas att han, när man frågade: hvar är det? alltid svarade:

— I helvetet?

Rösten frågade då indigneradt:

— Hvem är det som svarar på det sättet och fick till svar:

— Djäfvulen!!!

Telefonen är en hälsosam inrättning.

Härom dagen ringde det igen. Jag svarade hailå och en röst sade:

— Är du färdig?

— Ja, svarade jag, ty jag är alltid färdig.

— Då kommer jag, sade den obekanta rösten, som tillhörde en kvinna.

— Ja, kom! sade jag, ty det kunde ju vara en vacker kvinna. .

— Jag tar Ernst med mig, sade rösten.

— Ja, tag Ernst med, sade jag, ty jag har ingenting emot Ernst.

A/ringning.

Om en stund ringer det igen och samma röst säger:

— Hvarför kommer du inte?! Hur länge ska jag stå och vänta? Ernst fryser om fötterna!86

— Gnid Ernsts fötter med kamfertsprit och låt honom göra 50 tåhäfningar. Det sätter blodet i omlopp och man sofver äfven bra därefter, säger Müller.

— Hvad menar du? sade rösten. Ska jag stå här midt på Gustaf Adolfs torg och gnida barnets fötter med sprit?! Hvem är Müller?

— Gå in med Ernst i Allm. Tidningskontoret och be att få låna ett enskildt rum och gnid honom där. Müller är inspektör vid Vejlefjords sanatorium och förf. till den berömda boken Mitt system.

— Jag förstår inte ett ord af hvad du talar. Är du hemma? Har du druckit något? Du låter så besynnerlig.

Ja, sade jag, jag har druckit 3 buteljer Black & White whisky, 2 helbuteljer Moët & Chandon, 4 halfbuteljer XO whisky, 10 st. Stora Bryggeriets pilsner och jag är inte alls besynnerlig. Nu skall jag äta en sardell och dricka en flaska Lysholms akvavit.

— Åhhhh! Detta är ju förfärligt! ! I Det är hvad mamma alltid har sagt!!! Jag kommer genast hem! Jag tar en droska!— Kom du, sade jag, brännvinet ligger på is!

Jag har icke hört något vidare af denna kvinna. Men hennes man har kanske hört något. JätniriS af <?n båt.

Aplund ägde en segelbåt. Han hade köpt den af en man, som visste hvad han gjorde, för 50 kr. Med segel och allt. Jag bor bredvid Aplund, och Aplund bad mig hjälpa honom rigga på båten. Vi riggade på båten, d. v. s. vi satte 2 segel med olika namn samt en mast i midten och satte alltihop i sjön. En erfaren sjöman skulle först ha satt båten i sjön och sedan riggat på den, men det har alltid legat något originellt öfver Aplund. Då båten kom i sjön sjönk den. Den sjönk inte sakta som en gråsten utan fort som en anjovisburk med hål i botten. Vi blefvo rätt öfverraskade och Aplund bad till Gud om en revolver och 22 kr. för att fara till Vestervik och träffa mannen som sålt båten för 50 kr. och som visste hvad han gjorde.Vi togo därpå en grogg och öfvertalade en på platsen bosatt yngling att dra upp båten på land. Vi reste därpå in till staden, skötte affärer, gingo på Cirkus och Kristallsalongen och träffade personer.

Efter en vecka återvände vi till landet för att täta båten. Vi hade med oss mönja, bomull, cement, 2 liter konjak, spik och plåt. Vi tätade båten. Vi stoppade först bomull i alla hål, sedan mönja, sedan cement, sedan beck, sedan tjära och sedan plåt. Därpå sattes alltsammans i sjön. Därpå sjönk alltsammans. Vi gingo upp och togo en grogg och tillsade ynglingen, som var bosatt på platsen, att dra upp båten, hvarpå vi ånyo reste till staden, gingo på Cirkus och Kristallsalongen och träffade personer.

Efter en vecka återvände vi till landet i sällskap med en främmande herre i krage och manschetter. Båten stod uppdragen på land med segel och allt. Den främmande mannen i krage och manschetter köpte den genast för 200 kr. kontant. Aplund frågade honom om han kunde segla, hvarpå han sade:

— Åh, man är väl ingen Tjäder heller!

Vi satte båten i sjön tillsammans med denfrämmande mannen. Han seglade ut. Då han kommit 50 meter från land sjönk alltsammans, både båten och seglena och den främmande mannen i krage och manschetter. Vi stodo en stund och sågo efter att den var riktigt sjunken, hvarpå vi gingo upp och togo en grogg och tillsade ynglingen, som var bosatt på platsen, att denna kväll behöfde han ej dra upp båten. Det var en ganska härlig afton, men myggen besvärade oss mycket. Myggen ha i år varit ganska svåra. De ha icke på många år varit så svåra. Men vi ska hoppas att de bli bättre.

I alla händelser har jag telefonerat till staden efter en kortlek. Det är inte bra att Aplund går och bär så mycket

pengar på sig.]^n^öping af ^n brunn-

Min hustru tappade en karaff i den brunn, som tillhör det sommarställe där vi bo. Karaffen sjönk och min hustru kom och sade:

— Jag tappade karaffen! O, hvad jag är olycklig!

Jag blef genast mycket vred, ty karaffen kostade 50 öre och en man bör alltid noga hålla på ordentlighet.

— Har du någonsin sett mig tappa en karaff? Eller något annat?? Nej! Jag tappar aldrig något. Men nu går jag och tar upp karaffen.

Jag gick till brunnen. Jag tog en lång stång och stack den ned i brunnen. Den nådde icke botten. Jag tog en annan stång och band fast vid första stången. Jag nådde botten. Jag rörde i92

brunnen tills vattnet blef en tjock lervälling. Jag gick därpå upp på verandan och hvilade mig. Majorens piga, som bor bredvid, kom ned till brunnen.

— Hvarför ser vattnet ut som en lervälling, sade majorens piga, som bor bredvid.

— Det är därför att min hustru tappat en karaff" i brunnen, svarade jag.

Majorens piga sprang då upp och skrek till majoren:

— Nu har dom kastat karaffer i brunnen så att vattnet ser ut som en lervälling.

Majoren gick då ut på gården och skrek till hela sin familj:

— Ingen får dricka vatten ur brunnen. Publicistens hustru har förgiftat vattnet.

Jag tog då på mig mina hvita kläder, tog en hink i handen och gick ned och öste ut allt vattnet ur brunnen. Brunnen var 10 meter djup och rymde 200 hinkar. Jag hällde allt vattnet öfver majorens jordgubbsland och stal sedan en stege från grosshandlarens villa. Jag klättrade sedan ned i brunnen och tog upp karaffen. Jag tog också upp en yxa, två strumpeband, en kofot, en kalffot, en hårfläta, ett klädningslif samt ett munspel. Jaglade alltsammans i hinken och gick upp på verandan för att hvila mig.

Efter en stund kom majorens piga, som bor bredvid, ned till brunnen. Hon slängde ned en hink i brunnen och halade upp hinken. Den var tom.

— O, du min skapare, som bor i himmelens höjd, sade majorens piga som bor bredvid, hvarför finns det intet vatten i brunnen??

— Det är därför att jag tagit upp karaffen som min hustru tappade, ropade jag.

Då sprang majorens piga upp och skrek till majoren:

— Nu har dom tagit upp karaffen, så nu är vattnet slut, så nu står man där!

Då gick majoren ut på gården och skrek till hela sin familj:

— Nu kan ingen taga vatten ur brunnen, ty publicisten har öst ut allt vattnet. Hvarpå majoren telefonerade till väg- och vattenbyggnadskåren, till länsmannen samt till landshöfdingen i länet.

Vi ha ännu icke något vatten i brunnen. Majorens piga har flyttat och majoren har telefonerattill Svea hofrätt och hans excellens statsministern. Själf tar jag saken ganska lugnt, ty jag dricker vichyvatten, hvilket ju är ganska godt, isynnerhet som man ju icke gärna kan dricka det enbart. jungfrurnas fackförening.

Vår jungfru fick i söndags ledigt för att träffa en faster vid Göta garde. Vi gingo till sängs kl. io och kl. half ii kom vår jungfru hem. Hon gick stora trappan upp och ringde på tamburklockan. Min hustru flög förskräckt upp i sängen och skrek:

— Det är tjufvar!!

— Det är det alldeles säkert, sade jag, ty de ringa på klockan för att höra om vi äro hemma.

— Det är sålunda bäst att du går upp och öppnar, sade min hustru.

Jag gick och öppnade och släppte in vår jungfru.

— Hvarför går Eufemia den här vägen ? Eufemia har ju nyckel till köksdörren.

Eufemia svarade intet. Hon tände det elek-96

triska ljuset, tog af sig sin söndagskappa, hängde den på min vinterrock, tog sedan af sin hatt, hängde den på min hustrus vinterhatt och trädde stolt som fru Sterky in i salen. Min hustru var nu uppstigen.

Eufemia satte sig i en länstol, vinkade vänligt med hanJen och sade:

— Herrn kan gå och ta på sej litet underkläder och litet öfverkläder och frun kan svepa in sej i en kamkofta och kom sedan ut, för jag har något att säga herrskapet.

Vi gjorde som hon sade, ty vi ha alltid varit vana att lyda vårt tjänstfolk.

Eufemia reste sig långsamt ur länstolen, såg på oss lugnt och skarpt och sade därpå:

— Jag har inte varit hos faster i kväll.

— Hade hon möjligen inte permission? vågade jag framstöta.

— Nej, sade Eufemia med hög och klar röst, jag har inte varit hos min faster, men jag har varit i Folkets Hus och hört fru Sterkys föredrag för oss arma familjeslafvinnor, och här ska bli en annan ordning i huset. Jag har gått in i Jungfrurnas Fackförening, så mycket herrskapet vet det.97

Min hustru skakade som ett ovanligt skälfvande asplöf, under det att jag reste mig och yttrade:

— Bästa Eufemia! Vi voro visserligen inte beredda på detta slag, men låtom oss ta det lugnt. Säg oss paragraferna!

— Till en början vill jag inte ligga i köket. Jag fordrar ett eget rum.

— Vi ha ingen jungfrukammare, men tills huset blir ombygdt, hvilket det naturligtvis blir om fru Sterky fordrar det, bädda vi i förmaket åt Èufemia.

— Jag har för lång tjänstgöring. Arbetsdagen bestämmes från kl. 8 till 3. Därefter fritt.

— Vi gå in därpå.

— Jag önskar dessutom högre lön samt rättighet att anses som familjemedlem.

— Vi ha en liten bjudning i morgon för våra närmaste vänner — Eufemia kan anse sig bjuden.

— Jag är dessutom trött på springet mellan köket och matsalen. Herrskapet får leda telefon mellan mej och våningen, så jag kan säja till när herrskapet kan komma ut och hämta maten.

— Detta faller sig något besvärligt, sade jag,

7. — En skön samling.98

men vi gå in därpå tills fru Sterky uppfunnit en familjeautomat som kan ha sin plats i matsalen och vid hvilken vi kunna äta. För resten kunna vi redan nu gå ned på Quisisana och inta våra måltider.

— Det är som herrskapet önskar. Men det är en annan sak. Det är om nöjena. En fattig tjänsteflicka behöfver förströelse för sin själ. Jag har inte en enda gång hört Ajno Acktén ...

— Vi sälja i morgon vår herrumsmöbel för en loge på Operan.

— Så är det det med gossen ...

— Vi ska skicka honom på en inrättning.

Vi bäddade därpå åt Eufemia i förmaket. Min

hustru klädde af henne och jag stoppade om henne riktigt väl, gaf henne en påse konfekt och Renés Sju Martyrer att läsa. Hon insomnade lugnt under det att vi själfva läste en aftonbön för hennes framtida väl.

Min hustru gaf henne kaffe på sängen. Hon hade sofvit godt, men ännu en madrass på schäslongen skulle göra hvilan större. Hon fick min egen.

Hon åt frukost med oss och sedan jag gått99

ut för att köpa henne en blombukett — hon är förtjust i blommor — satte sej min hustru att spela piano för henne.

Vi åto middag på automat. Eufemia var inte med — hon äter inte ur vägg — hon fick 5 kr. och åt med fru Sterky på Operakällaren.

I alla bättre hus i stån följde man vårt exempel, Jungfrurna ha lefvat i ett paradis. Men i tisdags gick alltsammans sönder. En fru på Kungsholmen opponerade sig. Hon vägrade att stoppa sin jungfrus strumpor. Hon gick därjämte inte med på paragraf 118 i Fru Sterkys Ordningsföreskrifter for Husmödrar, som befaller hvarje husmoder att vid födelse- och namnsdagar duka kaffebordet åt jungfrun samt ge henne för 50 kr. presenter. Hon opponerade sig. Det blef en fruktansvärd skandal. Hon fick 2,000 andra fruar med sig och höll ett offentligt möte i Stora Börssalen. Hon öppnade själf mötet och under stormande bifall beslöt man anordna

En generalsträjk

mot socialistjungfrurna. 38,935 jungfrur afskedades efter 2 timmars betänketid. Under betänke-100

tiden krossades 40,967 tallrikar, en half million kaffekoppar samt 498 vaser.

Fruarna skulle nu själfva ta sysslorna om hand.

Sträjken varade i tre dagar. Därpå opponerade sig en husfader. Han vägrade att dricka kallt kaffe om morgnarna. Han ville veta, hvart lians tofflor tagit vägen, och han besvor sin hustru att låta kamma soppan, innan den serverades.

Han slog sig ihop med 7,030 kamrater och utlyste ett möte i Lill-Jansskogen.

Antalet mötesdeltagare decimeras dock för hvar minut, enär fruarna, som underrättats om saken, skyndsamt komma ut och afhämta sina männer.

Fru Sterky är sysselsatt med att uppmuntra de bojkottade jungfrurna, som, för att undgå de hätska fruarna, embarkerat på en särskildt förhyrd ångbåt å Stockholms Ström.

En beslutsam man har dessutom telegraferat till Edison, en bekant uppfinnare i Amerika, och bedt honom hitta på en automatisk piga, som gör allt på bestämd tid, som inte är förlofvad, som inte slår sönder något, och som bara behöfver smörjas i gång i månaden.

Vore vi där! En ånjbåtsresa.

En sommarafton i Stockholm. Solen går ned bakom Rosenbads krokantinnar, musiken spelar i Strömparterren och i en båt på Strömmen står en ensam man och hifvar upp samma evigt tomma håf. Utanför Grand sitter en amerikanare.

Klockan fattas fem minuter i sju. Kaptenen på ångfartyget Vaxholm III ringer tre slag i sin klocka. Passagerare gå ombord. Det är ett 20-tal unga och gamla människor, som försenats i staden och som i sista stund ge sig ut till sina landställen. De köpa tidningar af kolportörerna på kajen, de lyfta på hattarna för kaptenen och med stor lätthet anlägga de alla den pose, som utmärker den till sitt landställe farande stock-102

holmaren. Klockan slår sju slag i Jakobs kyrktorn. Amerikanaren utanför Grand viker ihop sin Herald, mannen på strömmen sänker sin håf och låter den löpa linan ut, och kaptenen på Vaxholm III kommenderar:

— Ta in landgången!

Ångbåten backar ut. Så småningom svänger den och går sakta ut ur hamnen. Den går förbi Djurgården, den gamla kvarnen, prins Eugéns stora stenklump och Bobergs villa »Vintra» med det stora, lustiga taket. Kaptenen går fram och tillbaka på kommandobryggan. På öfre däck sitta passagerarna och läsa sina tidningar. En svag vind blåser och krusar det gröna vattnet. Vid Blockhusudden ökar Vaxholm III sin fart och glider sedan ut i stora »faret».

Dagen efter denna händelse lästes i tidningen Dagens Nyheter följande uppseendeväckande artikel:103

En försvunnen skärgårdsångare.

Vaxholm]] 1 borta med man och allt.

En händelse, som väckt stor och allmän bestörtning och som i går afton, när ryktet nådde Stockholm, var enda samtalsämnet i vida kretsar, är ångfartyget Vaxholm III:s plötsliga och gåtfulla försvinnande.

Vaxholm III, en syskonbåt till Vaxholm II, har alltsedan midten af april afgått till Vaxholm klockan 7 e. m. Så gjorde den äfven i går, medförande, som man tror, ett 20-tal passagerare. 20 minuter öfver 7 passerade den Fjäderholmarna — åtminstone påstå sig källarmästaren och flera af servitörerna på stället hafva sett den på väg utåt. Huru som helst — till Vaxholm kom aldrig Vaxholm III. Från Vaxholm telefonerades i går kväll med förfrågan om båten inställt aftonturen. När man så underrättades om att båten som vanligt afgått klockan 7, tilltog oron, isynnerhet hos dem, som väntade sina anhöriga och vänner. Man skockade sig i större och mindre grupper nere vid kajen och ifrigt diskuterade man den104

mystiska händelsen. Ännu i denna stund har ingen underrättelse kommit, som kan ge någon ledtråd till en förklaring öfver den gåtfulla händelsen.

Ångf. Vaxholm III äges af Vaxholmsbolaget och är byggdt 1898. Det fördes af kapten Håkan Lundgren, en bland passagerarna och skärgårdsbefolkningen synnerligen populär person. Kapten Lundgren är 46 år gammal samt har hustru och 3 barn. Båten hade 3 mans besättning utom styrmannen Axel Höglund.

På bekostnad af Dagens Nyheter har i dag på morgonen utsändts en extrabåt för att söka efter den försvunna passagerareångaren.

I Aftonbladet, kvällsupplagan, för samma dag lästes:

Följande personer kunna med bestämdhet räknas såsom passagerare på den så gåtfullt försvunna Vaxholmsångaren:

Axel Jonsson, fabrikör, Ivar Holm, kontorist, John Höckert, bagare, Efraim Wallin, kassör, Axelina Bergman, fröken, Olof Tegnér, skådespelare, Abraham Nilander, tapetserare, Anna Larsson,105

butiksbiträde, Elsa Holmberg, fru, Fridolf Wahlström, resande, Harald Jonsson, målare, Emil Jacobson, direktör, Hugo Holmberg, kandidat.

Sålunda tretton personer, ett i sanning olyckligt tal.

Samma nummer af A.-B. meddelade äfven nedanstående porträtt af Vaxholm III:s kapten

Håkan Lundgren.io6

samt lämnade den upplysningen, att kaptenen var känd såsom en synnerligen plikttrogen och skötsam person, känd och värderad för sitt goda humör och sitt angenäma sätt såväl med vänner och underordnade som med passagerarna.

I Stockholms-Tidningen, som med anledning af den mystiska händelsen utsände flera extrablad, skref signaturen —n:

Ångfartyget Vaxholm III:s försvinnande är något absolut enastående i den stockholmska skärgårdsflottans historia. Någon gång om höstarna har det händt att ångbåten varit försenad af tjocka, men aldrig har det, som nu, inträffat att den spårlöst försvunnit. Man står här nästan inför ett under: en ångbåt, försedd med nödiga lifrädd-

ningsredskap, en ordentlig och välkänd kapten samt en, efter hvad man hört, pålitlig besättning, går ut från Stockholm en vacker sommarafton, den hinner ungefär till Fjäderholmarna och så med ens är den försvunnen. På begäran och bekostnad af Stockholms-Tidningen ha i dag dykare från bärgningsbolaget Neptun gått ned utanför Fjäderholmarna — tyvärr dock utan resultat. Ångfartyget Vaxholm III är försvunnet.Såsom en egendomlighet, måhända icke värd att vidare uppmärksammas, kunna vi berätta, att vi i går på eftermiddagen haft besök af en å ett härvarande café anställd ung kvinna, som i synnerligen upprördt sinnestillstånd berättade, att hon för någon tid sedan haft en dröm, som på ett underbart sätt tyckes stå i samband med den skedda olyckan. Fröken Olsson, den unga damen heter så, berättar:

— Det var vid 12-tiden på natten. Jag hade nyss somnat, då jag plötsligt väckes af en stark röst, som säger:

»Nu gick Vaxholm III!»

Jag rusade genast upp och tände ljus, men kunde ej finna hvarifrån den skarpa rösten kom.

Fenomenet är desto oförklarligare som fröken Olsson icke, efter hvad hon vet, har någon vän eller anförvant ombord på Vaxholm III. Hvad som dock framkallar en viss förvåning är självfva tidpunkten då fröken Olsson mottog det underbara budskapet. Klockan var, enligt hennes egen uppgift ungefär 12. Men Vaxholm III afgick så tidigt som klockan 7 från Stockholm. Hvar har108

den då uppehållit sig de 5 timmar, som ligga mellan 7 och 12?

Det är att hoppas att de närmaste dagarna skola bringa ljus i denna så af mörker omgifna händelse.

Tidningen Dagen meddelar i intervjuer kända sjökapteners åsikter om händelsen. Ingen kunde dock uppställa någon antaglig förklaring. Hade båten stött på grund och sedan sjunkit, så borde detta observerats af de kringboende. Dessutom borde kaptenen mycket väl haft tillfälle att gifva nödsignal.

Rapport.

Poliskammaren i Calais den 27 juli 1904.

På poliskammaren infann sig i dag kl. 10,15 1. 111. svenske undersåten Olof Tegnér, enligt uppgift skådespelare. Monsieur Tegnér, som befann109

sig i ett synnerligen upprördt sinnestillstånd, anhöll om ett samtal med polisprefekten. Enär prefekten denna dag icke var å byrån närvarande, mottogs Tegnér af undertecknad, kommissarien, och afgaf Tegnér den berättelse, som här följer:

Tegnér är född i Stockholm 1877 och har allt sedan 1897 tillhört Kungliga Hof-Operan i samma stad. Tegnér är vanligen under sommarmånaderna bosatt i en mindre utanför Stockholm belägen stad vid namn Vaxholm, där Tegnérs ännu lefvande moder är ägarinna till en mindre villa.

Den 5 juli d. å. inträffade den händelse, som här berättas med Tegnérs egna ord:

Aldrig skall jag glömma denna dag. Den kommer att i evighet stå såsom den olyckligaste i mitt lif. Måhända kommer ni, herr kommissarie, icke att sätta tilltro till min berättelse — jag skulle knappast tro den själf, om jag icke i egen person nödgats taga del i densamma. Jag hade denna dag rest in från Vaxholm till Stockholm för att uträtta en del ärenden af vikt. Jag ämnade återvända till Vaxholm på middagen, men jag blef fördröjd och bestämde mig för att i stället fara med båten kl. 7I 10

e. in. Denna båt heter, eller rättare, hette Vaxholm III och den föres af kapten Håkan Lundgren. I sällskap med 12 andra personer gick jag ombord på denna ångare. Jag tog plats på öfre däck och läste min tidning under det att båten lade ut och så småningom passerade själfva hamnen. När vi kommit till Fjäderholmarna — några små öar belägna i Lilla Värtan — inträffade något, som väl aldrig förut händt med denna båt. Den ändrade helt plötsligt kurs och i stället för att gå till Vaxholm gick den ut genom Skurusundet. Passagerarna upptäckte naturligtvis genast manövern och några af dem sprungo genast ut på kommandobryggan för att få en förklaring af kaptenen Kaptenen vägrade till en början att afgifva någon som helst förklaring. Slutligen gick han dock in på öfre däck

och meddelade passagerarna ett, man må säga, underligt budskap. Kaptenen yttrade ungefär följande:

— Mina herrar och damer! Denna båt heter Vaxholm III och brukar gå på Vaxholm. Den har gjort så i flera år. Dag ut och dag in har jag stått här på kommandobryggan och fört denna vackra båt mellan Stockholm och Vaxholm. Har111

ni någonsin tänkt på huru själsmördande detta är? Men nu är det slut. I afton komma vi icke till Vaxholm. Jag vill ut på hafvet. Jag är trött på den här inomskärstraden. Jag behöfver luft. Min besättning är med om saken. Ingen kan ändra mitt beslut. Vi ha kol, så det räcker en tid bortåt och vi ha också en del proviant. När vi passerat Dalarö, gå vi söderut. Vi gå på Köpenhamn!

Efter detta tal aflägsnade sig kaptenen och naturligtvis uppstod en förfärlig villervalla. Man ropade och skrek om hvarandra och en del försökte med våld få kaptenen att ändra sitt beslut, hvilket dock tyvärr misslyckades. Ångbåten fortsatte sin färd och vi närmade oss alltmera hafvet. Det var en underbart vacker afton, så vacker som endast en sommarafton i Sverige. Något märkvärdigt inträffade. Passagerarna betogos af stämningen öfver land och vatten. Det kom öfver oss en känsla af välbehag, ja, nästan glädje. Det lockande i allt detta betog oss alla funderingar öfver hvad som egentligen skulle hända. Vi glömde de hemmavarande, vi presenterade oss för hvarandra och under en nästan festlig stämning åto vi den supé, som kaptenen hade artigheten duka fram på öfrei i 2

däck. Det var icke långt ifrån att vi hållit tal. Så småningom smög sig natten öfver oss, men ännu sutto vi på däck, och då kaptenen meddelade oss, att han under det båten var i gång låtit förändra dess namn till Turist, brast ett enstämmigt jubel löst. Vi voro icke längre ombord på en liten Vaxholmsångare, framför oss låg hela världen öppen. Ett turistsällskap på resa söderut 1 Någon framkastade frågan: — Hvad skola de tänka där hemma? Men ingen svarade. Ingen tänkte på annat än stundens glädje. Vi voro fria — alla sorger, alla obehag voro borta. Hafvet låg stort och omätligt framför oss. På mellandäck spelade en af gastarna på handklavér och inne i rökhytten berättade handelsresanden de djärfvaste historier.

Efter 3 dygns resa anlände vi till Köpenhamn och ankrade på redden.

Vår ankomst väckte stort intresse. Tidningarna skrefvo om den svenska turistångaren, och när vi om kvällarna besökte Tivoli väckte de svenska turisterna ett berättigadt uppseende.113

Allt var glädje och fröjd. Danskarna äro de vänligaste människor på jorden.

Ingen af oss tänkte på att underrätta vännerna där hemma om vår vistelseort. Vi lefde som en enda stor familj och hvad mig själf beträffar så gjorde jag under denna resa en bekantskap, som måhända varar för lifvet. På aftonen af den andra dagen förlofvade jag mig med fröken Axelina Bergman, en ung dam af god familj från Stockholm. Vår förlofning firades med en liten fest på hotell Bristol. Hotellets direktör Wilkening önskade oss lycka och välgång.

Under vistelsen i Köpenhamn lågo vi om nätterna ombord på båten. Den tredje natten väcktes jag af ett buller. Jag tittade upp och såg att båten ångade ut ur hamnen. Naturligtvis sprang jag upp på däck för att få besked om detta påhitt. Kaptenen hade sagt, att vi skulle stanna i Köpenhamn ännu några dagar, innan vi återvände till Sverige. Dit skulle vi i alla händelser.

Alla passagerarna voro före mig uppe på däck. Kaptenen svarade på alla frågor, att han först senare skulle afge en förklaring. Denna för-

8. — En skön samling.ii4

klaring kom i sinom tid. Vi fingo veta, att vi voro på väg till Frankrike I Kaptenen ansåg sig aldrig kunna återvända till Sverige. Skandalen med Vaxholm III var för stor. Det är fåfängt att skildra de dagar och nätter vi genomgått innan vi hunnit hit. Provianten var från början skäligen klen, nu är den alldeles slut. Något måste göras, och i alla passagerarnas namn anklagar jag härmed kaptenen Håkan Lundgren för stöld af Vaxholm III samt bortförandet af 13 fria svenska medborgare. Jag anhåller dessutom att polisprefekten måtte i samråd med

svenska konsulatet vidtaga sådana anordningar, att vi kunna med snaraste få återvända till vårt fosterland.

Rapporten fortsätter:

Sedan Tegnér genom tolk afgifvit ofvanstående berättelse, lät undertecknad, kommissarie, tillkalla kapten Håkan Lundgren, förande ångaren Turist. Kapten Lundgren inställde sig genast å poliskammaren samt lämnade följande förklaring:

— Den af Tegnér afgifna berättelsen är från början till slut en väfnad af lögner. Ångfartyget Turist äges af Svenska Turistföreningen, men115

har för denna resa förhyrts af svenska regeringen i och för bortförande af 13 synnerligen farliga anarkister. Tegnér kan nästan betraktas såsom den farligaste af sällskapet. Det är bevisadt, att han planlagt ett i tid upptäckt attentat mot den svenske utrikesministern. Han har också under hela resan varit belagd med bojor, tills han i dag lyckats rymma och nu uppdiktat denna fantastiska historia.

Detta var kapten Lundgrens berättelse, och som ingen anledning finns att misstänka att den är oriktig, har poliskammaren låtit arrestera de svenska anarkisterna och på begäran af kapten Lundgren gått i författning om åtgärder för de farliga individernas afsändande till Cayenne, hvilket torde kunna ske någon af de närmaste dagarna.

Calais den 27 Juli 1904.

Armand Robert.

Kommissarie.

I »Le Figaro» för den 12 aug. 1904 läses:

Den svenska turistångaren Turist, som för en tid sedan för vidare, nu verkställd befordran till Cayenne hitförde de 13 svenska anarkisterna, har116

genom sin kapten Monsieur Håkan Lundgren försålts till staden Calais för att användas som postångare mellan Dovre och Calais. — Fartyget betingade ett ännu okändt pris och kommer att redan i nästa månad begynna sina turer.